

Suomen valokuvataiteen museo
Tallberginkatu 1 G
00180 Helsinki

Opetus- ja kulttuuriministeriö
OKM/32/040/2015

Helsinki 20.6.2017

Suomen valokuvataiteen museon lausunto Ehdotuksesta museopoliittiseksi ohjelmaksi

Museopoliittisen ohjelman laatimista varten Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 2015 työryhmän. Työryhmän tehtävänä oli tarkastella kokonaisvaltaisesti suomalaista ammatillisesti hoidettua museokenttää ja muodostaa näkemys sen tulevaisuudesta.

Museopoliittisen ohjelmaehdotuksessa, josta Suomen valokuvataiteen museolta on pyydetty lausuntoa, tavoitteena on nostaa esiin museot asiantuntijoina, kumppaneina ja mahdollistajina. Ehdotuksen mukaan museot tarjoavat elämyksiä ja tietoa ja luovat näin mahdollisuuksia luovuudelle, sivistykselle, identiteettien rakentumiselle ja muutosten ymmärtämiselle. Museot ovat kattavasti tarjolla oleva kulttuuripalvelu ja niiden rooli alueiden vetovoimaisuuden ja elinvoimaisuuden kehittämisessä on keskeinen. Museopoliittisessa ohjelmaehdotuksessa linjataan museoalan keskeiset menestystekijät. Näitä käsitellään kuuden kehittämiskokonaisuuden kautta. Näitä ovat:

- Tavoitteena kohtaamiset ja kumppanuudet
- Osaava ja oppiva museoala
- Museoiden kokoelmat esille ja käyttöön
- Digitaalisuus mahdollisuuksien avaajana
- Uudistuva, vahva ja vaikuttava museokenttä
- Kestävyyttä ja joustavuutta rahoitukseen

Suomen valokuvataiteen museo lausuu ehdotuksesta seuraavaa:

Museo pitää museopoliittista ohjelmaa lähtökohtaisesti oikeansuuntaisena, ja toteaa, että suurimmin ehdotus koskee Suomen valokuvataiteen museota erikoismuseoita koskevien muutosten osalta.

1) Valtakunnallinen vastuumuseo

Erikoismuseoista tulee ehdotuksen mukaan alansa valtakunnallisia vastuumuseoita, ja rahoitus muuttuu ”tehtäväperustaiseksi”. Arvioitavana oleva ehdotus jättää auki käytännön merkityksen museotoiminnan kannalta. Kuinka paljon tehtäväperustaisuus suuntaa museon toimintaa uuteen suuntaan? Kuka määrittää tehtävät? Rahoitus on ollut ”tehtäväperustaista” valtakunnallisen toiminnan osalta jo 2010-luvun, jolloin erikoismuseot ovat käyneet nelivuotisneuvotteluja Museoviraston ja okm:n kanssa. Suomen valokuvataiteen museo on

kokenut nämä neuvottelut mielekkäiksi ja hyödyllisiksi. Resurssien ja tehtävien tasapaino on museon toiminnalle kriittinen tekijä.

2) Visio & toimintaympäristöanalyysi

Ohjelmaehdotuksessa 2030 -vision referenssi on Eurooppa: "Suomessa on vuonna 2030 Euroopan ajankohtaisimmat museot ja innostuneimmat asiakkaat." Toimintaympäristön analyysiosuudesta puuttuu Euroopan museokentän trendien, vahvuuksien ja heikkouksien analyysi. Tätä voi pitää puutteena, sikäli kun suomalaisten museoiden ajankohtaisuutta arvioidaan eurooppalaisessa vertailussa. Ehdotamme täydennystä tältä osin.

3) Näyttelytoiminta – painoarvon tunnustaminen

ESITYS s. 14: *"Esimerkiksi näyttelytoimintaa, joka on usein näkyvin ja tunnetuin osa museotyötä, ei käsitellä omana kehittämiskokonaisuutenaan."*

Suomen valokuvataiteen museo näkee, että museoilla on laajin kontakti yleisöihinsä valtakunnallisesti näyttelytoiminnan kautta. Korkealaatuisesta näyttelytoiminnasta tunnetut museot, joilla on vahva viestintä, ovat paikkakuntien merkittäviä vetovoimatekijäitä historiallisten käyntikohteiden ohella. Ehdotetaan lauseen muutosta käsityksemme mukaan paremmin totuutta vastaavaan muotoon.

MUUTOSEHDOTUS: "Vaikka museot edelleen tunnetaan ennen kaikkea näyttelyidensä kautta, esimerkiksi näyttelytoimintaa ei käsitellä omana kehittämiskokonaisuutenaan."

Ehdotuksessa ei ole näyttelyistä omaa kehittämiskokonaisuuttaan, mitä perustellaan seuraavasti:

ESITYS s. 14: *"Tähän valintaan päädyttiin, koska työryhmän näkemyksen mukaan näyttelytoiminnan sisällöt, painotukset ja valinnat ovat toimintaa, jota julkinen rahoittaja ei pyri ohjaamaan. Näyttelytoiminnan kehittäminen tapahtuu osana museotoiminnan kokonaisvaltaista kehittämistä ja siinä voidaan hyödyntää tämän ohjelman kehittämislinjauksia."*

Vaikka näyttelytoiminnasta ei olisi omaa kehittämiskokonaisuutta, Suomen valokuvataiteen museon mielestä näyttelyiden keskeistä roolia museotoiminnassa olisi hyvä avata. Valokuvataiteen museo näkee, että **näyttelyt ovat juuri museoille ominainen media**, jolla on historiansa, ja jonka painoarvo museotoiminnassa tulisi tuoda avoimesti esille. Museopoliittisen ohjelman lukijoiden joukossa on toivottavasti myös päättäjiä. Näyttelytoiminta on vaalittavaa sekä kehitettävää toimintaa, joka vaatii resursseja.

MUUTOSEHDOTUS: Tähän valintaan päädyttiin, koska työryhmän näkemyksen mukaan näyttelytoiminnan sisällöt, painotukset ja valinnat ovat toimintaa, jota julkinen rahoittaja ei pyri ohjaamaan. Sen kehittäminen tapahtuu osana museotoiminnan kokonaisvaltaista kehittämistä ja siinä voidaan hyödyntää tämän ohjelman kehittämislinjauksia. **Näyttelytoiminta on museoille ominainen tapa tuoda asioita esille.** "

4) Museoiden ja kuvataiteen erityissuhde

Suomen valokuvataiteen museo esittää huomionaan, että kaikista taidemuodoista vain kuvataiteella ja museoilla on erityissuhde. **Museot ovat valtaosalle kansalaisista pääkanava kuvataiteen kohtaamiseen.** Minkään muun taidemuodon luokse päästäkseen kansalaiset eivät tarvitse museoita. Säveltaide, teatteri, tanssi, elokuva, musiikki, kirjallisuus – kaikilla näillä taidemuodoilla on muut pääasialliset levityskanavansa.

Kuvataiteen tutuksi tekemisessä taidemuseoiden näyttelytoiminta, jossa teoksia ja taiteilijoita päästään kohtaamaan fyysisesti museon tarjoamassa tilassa, on ensiarvoisen tärkeää. Museoiden lisäksi kuvataidetta näkee gallerioissa, mutta museoihin verrattuna niissä vierailee vain hyvin pieni joukko asianharrastajia säännöllisesti.

Sen lisäksi, että yleisöt seuraavat kuvataidetta museoiden kautta, museot ovat mukana tuottamassa nykytaidetta yhdessä taiteilijoiden kanssa tarjoamalla taiteilijoille mahdollisuuden esilletuloon. Taidemuseot ovat edelleen ja todennäköisesti vielä vuonna 2030 merkittävä osa nykytaiteen kentän ekosysteemiä. Museot ovat myös merkittävä taidehistorian kirjoittaja tallentamalla taiteilijoiden tuotantoa ja julkaisutoimintansa kautta.

Ehdotuksessa museopoliittiseksi ohjelmaksi museoiden ja kuvataiteen erityissuhde tulisi nostaa asiakokonaisuutena esille.

Suomen valokuvataiteen museon säätiön hallituksen puolesta,

Elina Heikka
Museonjohtaja